Prayat Pongdam

Rama Mahajanam Foundation

ชีวิตและผลงานแห่งความเป็นไทย

2477-2539

มรดกศิลป์ เรืองเดช
ชัยรัตน์ ฉัตรคีรีนนท์

Rama IX Art Museum Foundation

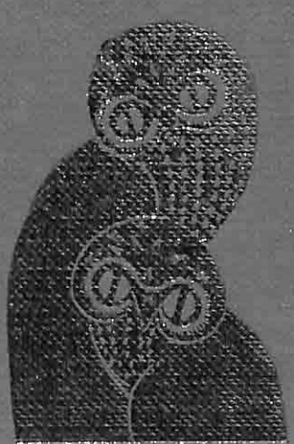

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

ศาสตราจารย์

ประหยัด พงษ์ดำ

ชีวิตและผลงานแห่งความเป็นไทย

2477-2538

บรรณาธิการ/เรียบเรียง

วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร

Rama IX Art Museum Foundation

เลขประจำหนังสือ.....

มูลนิธิ
หอศิลปะแห่งรัชกาลที่ ๙
RAMA IX ART MUSEUM FOUNDATION

เลขที่ 11 ถนนทรัพย์ แยกพี่พระยา
เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
Tel. 235-9285-9 Fax. 235-9285

ศาสตราจารย์

ประหยัด พงษ์ดำ

สารบัญ

3	หมายเหตุจากศาสตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ
4	หมายเหตุจากผู้สนับสนุนการพิมพ์
5	หมายเหตุจากปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
6	หมายเหตุจากผู้อำนวยการจัดทำ
8	บทนำ
10	ประวัติชีวิตและการศึกษา
40	เขียนถึงศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
46	แนวความคิดในการทำงาน
78	บทสัมภาษณ์ ศ.ประหยัด พงษ์ดำ และความเป็นไทย
88	ประวัติภาพพิมพ์แกะไม้
105	ภาคผนวก
110	ประวัติการศึกษาและผลงาน

Rama IX Art Museum Foundation

พิมพ์ครั้งแรก ประเทศไทย
มีนาคม พ.ศ. 2539

อำนวยการผลิต
นิธิ ทรรภดิษ

บรรณาธิการและเรียบเรียง
วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร

เรียบเรียงภาษาอังกฤษ
ลักขณา คุณาวิชยานนท์

ออกแบบและกำกับศิลป์
THAIFORM STUDIO

คอมพิวเตอร์กราฟฟิค
สุชาติ มุกดามณี และ THAIFORM STUDIO

ถ่ายภาพ
THAIFORM STUDIO และ อรุณ เพิ่มพูนโสภณ

พิมพ์ที่
ANIMATE PRINT AND DESIGN CO.,LTD.

© COPYRIGHT 1995 EXPERTY HOLDING CO.,LTD.

ISBN 974-89368-2-1

Rama IX Art Museum Foundation

หมายเหตุจากผู้สนับสนุนการพิมพ์

Rama IX Art Museum Foundation

เมื่อชีวิตของคนคนหนึ่งได้ดำเนินมาถึง 60 ปี บางคนอาจจะเจริญด้วยลาภ ยศ ที่เป็นนามธรรม มีเวลาที่จะแสวงหาความสุขสบายไม่ต้องทำงานแล้วก็เป็นได้ แต่คงไม่ใช่เป็นสิ่งที่ปรารถนาของศิลปินและอาจารย์สอนศิลปะท่านนี้อย่างเป็นแน่ เมื่อดูจากประมวลแห่งกิจกรรมทางศิลปะที่ศาตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มรักศิลปะสมัยเรียนมัธยมในต่างจังหวัด จนได้สอบเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร กระทั่งได้รับทุนศึกษาต่อที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อจบการศึกษาก็ได้รับราชการเป็นอาจารย์สอนศิลปะที่คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานทางศิลปะได้รับรางวัลมากมายจนได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ (สาขาภาพพิมพ์) และเป็นเพียงศิลปินไทยคนเดียวที่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินเกียรติยศจากกรุงฟลอเรนซ์โดยรัฐบาลอิตาลี

ศาสตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ ได้รับเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการและประธานกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ ทางศิลปะของหลายหน่วยงาน ผลงานทางวิชาการของท่านเป็นที่ยอมรับจนทำให้ท่านได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามลำดับขั้นจนถึงชั้น มหาวิชรมงกุฎไทย ตำแหน่งศาสตราจารย์ระดับ 10 ซึ่งกล่าวได้ว่า ในด้านผู้สอนศิลปะของไทยนั้นมีระดับศาสตราจารย์น้อยมาก จึงเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจแก่ท่านและครอบครัว

จากความสำคัญของศิลปินคนหนึ่งถึงความยิ่งใหญ่และสำคัญยิ่งของศิลปกรรม แม้สังคมไทยยังไม่สามารถชื่นชม ได้สัมผัสอย่างแท้จริง ด้วยความด้อยในโอกาสที่จะฉายแสงส่องสว่างในใจคนไทยรวมถึงผู้ปกครองที่ขาดความเข้าใจในสุนทรีย์ คณะผู้จัดทำจึงถือเอาโอกาสนี้มีส่วนช่วยก่อร่างสร้างความเข้าใจและฉายแสงแห่งสุนทรีย์นี้สู่คนไทยที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้เกิดขบวนการอนุรักษ์ สนับสนุนและสร้างสรรค์อันน่าจะเป็นประโยชน์แก่สังคมไทย

(เรวัต จินดาพล)
ประธานกรรมการบริหาร
บริษัท เอ็กซ์เพอร์ที่ โฮลดิ้ง จำกัด

หมายเหตุจากปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

Rama IX Art Museum Foundation

ศาตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ ท่านเลือกเอาศิลปะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แม้จะทราบดีว่าเส้นทางศิลปะของเมืองไทยในยุคของท่านนั้น ยากเข็ญและโดดเดี่ยวเพียงใด ต้องผ่านความรู้สึกที่ลำบากในการเลือกทางทางเดินชีวิต ซึ่งหากท่านหันเหทิศทางหรือย่อท้อ เราคงไม่มีโอกาสได้ชื่นชมศิลปกรรมของท่านเช่นวันนี้

หน้าที่ของศาสตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ อีกด้านหนึ่งคือ ความรับผิดชอบต่อลูกศิษย์ในฐานะอาจารย์สอนศิลปะ ท่านยังสร้างศิลปินรุ่นใหม่ ๆ ให้แก่เมืองไทย ทุกคนล้วนมีผลงานดีเด่น ทั้งระดับประเทศหรือต่างประเทศ ตามรอยของท่านอย่างสง่างาม

ผลงานทางศิลปะของศาสตราจารย์ประหยัด พงษ์ดำ นับแต่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประกวดในงานศิลปกรรมแห่งชาติเป็นต้นมา ก็ประสบความสำเร็จอย่างสูง เป็นที่ยอมรับจากสังคม และครูอาจารย์ โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ท่านได้เล็งเห็นความสามารถของศาสตราจารย์ประหยัดอย่างมาก จึงหาโอกาสสนับสนุนทุก ๆ ด้าน รวมทั้งยังขอให้ช่วยสอนตั้งแต่ยังไม่จบปริญญา

เพื่อเป็นการตอบแทนความเสียสละ และความดีที่กล่าวมาเพียงส่วนน้อย คุณเรวัต จินดาพล ได้ริเริ่มให้มีการจัดทำหนังสือเล่มนี้ เพื่อเจริญรอยตามสิ่งที่ศาสตราจารย์ประหยัดเคยปฏิบัติมา ประโยชน์ของหนังสือเล่มนี้ จึงเป็นการเชิดชูเกียรติของท่านเองและเป็นสื่อเพื่อการศึกษาในทุก ๆ ด้านแก่คนรุ่นใหม่ ๆ ต่อไป

(ศาตราจารย์เกษม วัฒนชัย)
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย